

บทที่ 2

โครงสร้างและการทำงานขององค์การเภสัชกรรม
บทที่ 1

ประวัติขององค์การเภสัชกรรม

จุดกำเนิดขององค์การเภสัชกรรมเริ่มมีมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีพระราชประสงค์ให้ผลิตยาตำราหลวงขึ้น เพื่อให้ราษฎรที่อยู่ห่างไกลความเจริญได้ใช้ยาที่ดีมีราคาถูกในการรักษาโรคทั่วไป โดยมอบให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพในฐานะเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยดำเนินการจัดตั้งสำหรับยาตำราหลวงขึ้น ยาโอสถสภาหรือยาตำราหลวงนั้นในครั้งแรกมีเพียง 8 ชนิด และได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงจนถึงปัจจุบัน (2522) มียาตำราหลวง 60 ชนิดในองค์การเภสัชกรรม¹

พ.ศ. 2445-2447 นายแพทย์อะดัมสัน (Hans Adamson) ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นผู้ผลิตยาตำราหลวง ๗ สำนักงานสี่แยกเจริญกรุง โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จำหน่าย

พ.ศ. 2448 นายแพทย์อะดัมสันได้มอบหน้าที่การผลิตยาตำราหลวงให้กองโอสถศาลากระทรวงธรรมการ โดยกระทรวงมหาดไทยยังเป็นผู้จัดจำหน่ายอยู่

พ.ศ. 2451-2457 กองโอสถศาลากระทรวงธรรมการย้ายไปสังกัดอยู่ในกรมพลำงกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นการผลิตยาและจำหน่ายยาจึงเป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย

¹ เภสัชกรรม, องค์การ, รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2522, หน้า 45

พ.ศ. 2458 รัฐบาลในขณะนั้นได้โอนกองโสตศาดาลาจากกระทรวงมหาดไทยมาสังกัดอยู่ในกรมวิทยาศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2487 กองโสตศาดาลาได้มอบหน้าที่การผลิตยาตำราหลวงให้แก่โรงงานเภสัชกรรมกระทรวงสาธารณสุข แต่กองโสตศาดาลาทำหน้าที่เป็นผู้แทนจำหน่ายยาตำราหลวงรวมทั้งเวชภัณฑ์อื่น ๆ แก่หน่วยราชการทั่วพระราชอาณาจักร ส่วนการจำหน่ายยาให้แก่เอกชนนั้นโรงงานเภสัชกรรมเป็นผู้จำหน่ายเอง

พ.ศ. 2504 การดำเนินงานของโรงงานเภสัชกรรมเกิดอุปสรรคที่สำคัญบางประการคือ¹

1. โรงงานต้องเสียภาษีอากรขาเข้าของวัตถุดิบสูง เช่นเดียวกับโรงงานเอกชน

2. ผลผลิตของโรงงานประมาณร้อยละ 85 ต้องจำหน่ายผ่านกองโสตศาดาลา ถ้ากองโสตศาดาลาไม่จัดจำหน่ายให้โรงงานก็จะมีข้อจำหน่ายลดลงและถ้าการเงินกองโสตศาดาลามีปัญหา โรงงานก็จะประสบปัญหาไปด้วย นอกจากนั้นการปฏิบัติงานของโรงงานและกองโสตศาดาลาต่างฝ่ายต่างก็มีผู้บังคับบัญชาของตน ทำให้เกิดปัญหาไม่ประสานงานกันมีผลให้ราคาขายสูงขึ้น

3. โรงงานจำเป็นต้องใช้เงินทุนมากในการปรับปรุงกิจการและติดตั้งอุปกรณ์ที่ทันสมัย

ดังนั้นในพ.ศ. 2505 คณะกรรมการอำนวยการในโรงงานเภสัชกรรมมีการปรับปรุงโรงงานทั้งในด้านวิชาการและธุรกิจจากการศึกษาสถานการณ์ของโรงงานพบว่าโรงงานมีข้อเด่นที่สูงกว่ายอดดุลหนี้ วัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ มีต้นทุนสูง

¹จิตต์ เหมะจุฑาและคณะ, ประวัติและการดำเนินงานของโรงงานเภสัชกรรมกระทรวงสาธารณสุขและกองโสตศาดาลา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และกำเนิดองค์การเภสัชกรรม พ.ศ. 2519, หน้า 78

มีการนำข้าราชการประจำมารักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงงาน ทำให้การบริหารงานไม่เต็มที่เพราะทำงานสองตำแหน่ง จึงมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงงานเภสัชกรรมคนแรก คือ นายแพทย์จิตต์ เหมะจุฑา

พ.ศ. 2507 ผู้อำนวยการโรงงานเภสัชกรรม นายแพทย์จิตต์ เหมะจุฑา เสนอความเห็นว่าการจะรวมโรงงานเภสัชกรรมและกองโอสถศาลาเข้าด้วยกันเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งคณะอนุกรรมการเห็นชอบด้วย โดยมีทางเลือกสองทาง คือ เป็นส่วนงานของราชการโดยให้ทางโรงงานไปรวมกับกองโอสถศาลาหรือเป็นรัฐวิสาหกิจโดยให้ทางกองโอสถศาลามารวมกับทางโรงงานทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข¹

ในพ.ศ. 2509 องค์การเภสัชกรรมได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม พ.ศ. 2509 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยโอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน และความรับผิดชอบของกองโอสถศาลา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และโรงงานเภสัชกรรมกระทรวงสาธารณสุขรวมกับเกิดเป็นองค์การเภสัชกรรมมีฐานะเป็นนิติบุคคล² โดยในพระราชบัญญัติได้ให้เหตุผลของการรวมกันดังนี้³

"โดยที่การดำเนินการผลิตยาและการจำหน่ายยาในปัจจุบันได้แยกการดำเนินงานโดยโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุขกับกองโอสถศาลาดกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและปฏิบัติงานล่าช้า ฉะนั้น

¹ คม ชาวสะอาดและคณะ, บทบาทและการบริหารขององค์การ, หน้า 300-302

² เจริญ โกลมหารันย์, คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับพนักงานและลูกจ้างขององค์การเภสัชกรรม, หน้า 1

³ พรบ. องค์การเภสัชกรรม พ.ศ. 2509, ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 11 สิงหาคม 2509

เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายเร็วจึงเห็นสมควรปรับปรุง
 กิจกรรมการผลิตและการจำหน่ายให้แก่หน่วยราชการ องค์กร
 เทศบาลและประชาชนเสียใหม่ โดยการรวมโรงงานเภสัช
 กรรมกับกองโอสถศาลาและจัดตั้งเป็นองค์กรเภสัชกรรม
 ขึ้นเพื่อผลิตและจำหน่ายยาในราคาถูกลงและกว้างขวางยิ่งขึ้น¹

สำหรับวัตถุประสงค์ขององค์กรเภสัชกรรมมี 5 ประการ คือ¹

1. ผลิตยาและเวชภัณฑ์
2. ส่งเสริมให้มีการศึกษาและวิจัยการผลิตยาและเวชภัณฑ์
3. ส่งเสริมการวิเคราะห์ยาและเวชภัณฑ์รวมทั้งวัตถุดิบที่ใช้ในการ

ผลิตยาและเวชภัณฑ์

4. ซื่อขายแลกเปลี่ยนและให้ซึ่งยาและเวชภัณฑ์
5. ดำเนินธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการผลิตและเวชภัณฑ์

นอกจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว องค์กรเภสัชกรรมยังมียาและเวช
 ภัณฑ์โดยเฉพาะยาตำราหลวงซึ่งเป็นยาสามัญประจำบ้านจำหน่ายให้ถึงมือประชาชน
 ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคด้วย เพื่อให้ได้ยาราคาถูกลงและคุณภาพดี

¹เจริญ โกมลสิทธิ์ย์ คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับพนักงานและลูกจ้าง
องค์กรเภสัชกรรม, หน้า 2

๒๓๓๕ - ๑ (คณะกรรมการ)

การบริหารงานขององค์การ เกษัชกรรรม

ตามมาตรา 18,22 แห่งพระราชบัญญัติองค์การ เกษัชกรรรม พ.ศ. 2509 กำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง "คณะกรรมการองค์การ เกษัชกรรรม" ขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าแปดคน แต่ไม่เกินสิบสี่คน ทั้งนี้รวมถึงผู้อำนวยการซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย ให้ประธานกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งห้าปี

ประธานกรรมการและกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

คณะกรรมการองค์การ เกษัชกรรรมปี 2521 แต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 24 ตุลาคม 2521 ประกอบด้วย

1. นายแพทย์ประจวบ คุ้มจินดา ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นกรรมการ
2. นายแพทย์นวม เศรษฐจันทร์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เป็นกรรมการ

3. นายแพทย์วิมล โนนานนท์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

เป็นกรรมการ

4. นายแพทย์มนัสวี อุดหนันท์ อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ เป็นกรรมการ
5. นายแพทย์สมบุญ วัชโรทัย อธิบดีกรมอนามัย เป็นกรรมการ
6. นายแพทย์กมล สันธวานนท์ อธิบดีกรมการแพทย์ เป็นกรรมการ
7. นายเจริญ จิตะสมบัติ เป็นกรรมการ
8. นายเมธี ภูมรานนท์ ผู้อำนวยการคลัง เป็นกรรมการ

¹ เกษัชกรรรม, องค์การ, รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2521,

9. นายเสน่ห์ นาคสุสุข ผู้แทนสำนักงานประมาณ เป็นกรรมการ
10. นางสาวอรทิพย์ คันสกุล ผู้แทนสำนักงานและคณะกรรมการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการ
11. ผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม เป็นกรรมการ

* องค์การเภสัชกรรมเป็นองค์การรัฐวิสาหกิจอยู่ในความดูแลของกระทรวง
สาธารณสุข มีการบริหารงานขององค์การเภสัชกรรมเป็นแบบคณะกรรมการ ซึ่ง
คณะกรรมการเหล่านี้มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารเกี่ยวกับการวางนโยบาย โดยมี
ผู้อำนวยการเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบบริหารงานประจำให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะ
กรรมการได้กำหนดไว้.

การแบ่งส่วนงานขององค์การเภสัชกรรม¹

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และหน้าที่ องค์การเภสัชกรรม
ได้แบ่งส่วนงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

ก. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่และรับผิดชอบในกิจการค้ำบริหารขององค์
การเภสัชกรรม แบ่งส่วนงานออกเป็น 5 กอง คือ

1. กองกลาง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการขององค์การฯ
ประสานงานระหว่างกองต่าง ๆ กับหน่วยงานภายนอก จัดทำรายการประชุม ระเบียบ
ข้อบังคับ คำสั่งและข้อแจ้งต่าง ๆ ดูแลรักษาสถานที่และทรัพย์สินขององค์การเภสัชกรรม
พิจารณาคำเนิการและควบคุมการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการสวัสดิการและอนามัย
การประชาสัมพันธ์และห้องสมุด

กองกลางแบ่งงานออกเป็น 5 แผนก คือ แผนกสารบรรณ แผนกการเจ้าหน้าที่และสวัสดิการ แผนกประชาสัมพันธ์ แผนกห้องสมุด และแผนกโรงพิมพ์

¹ องค์การเภสัชกรรม คำสั่งที่ 4/2520 เรื่อง ปรับปรุงส่วนงานของ
องค์การเภสัชกรรม ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2520

2. กองบัญชีและการเงิน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ และควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ควบคุมการรับและจ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน และตัวเงิน จัดวางระบบบัญชี จัดทำบัญชีประเภทต่าง ๆ ตรวจสอบและรักษาเอกสาร จำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ จัดทำรายงานกิจการประจำเดือน งบดุลย์ ควบคุมบัญชี ทรัพย์สินขององค์การฯ บัญชีลูกหนี้-เจ้าหนี้ รวมทั้งการเร่งรัดติดตามทวงหนี้และ ทรัพย์สินขององค์การฯ จัดหา เก็บรักษา แจกจ่ายครุภัณฑ์ต่าง ๆ

3. กองจัดซื้อ มีหน้าที่ในการจัดหาวัตถุดิบสำหรับใช้ผลิตยาและเวชภัณฑ์ โดยจัดซื้อจากในประเทศและนอกประเทศ

4. กองการจำหน่าย มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจำหน่ายยา และเวชภัณฑ์ขององค์การเภสัชกรรม ดำเนินการส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ขององค์การฯ วางแผนโฆษณาการจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ พิจารณาเสนอขาย ผลิตภัณฑ์ให้แก่หน่วยราชการ ร้านค้าเอกชน จัดสำรองยาและเก็บรักษายาและ เวชภัณฑ์ จำหน่ายปลีกให้แก่ลูกค้าและเอกชนทั่วไป ติดต่อประสานงานกับร้านค้า รับใบสั่งสินค้าพิจารณาราคาขาย ควบคุมการจัดส่งผลิตภัณฑ์ขององค์การฯ ไปให้ผู้ซื้อ ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการตลาดและติดตามผลการจำหน่าย พิจารณาขอเสนอ และอุปสรรคในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

5. กองช่าง มีหน้าที่ในการบำรุงรักษา ซ่อมสร้างติดตั้งเครื่องไฟฟ้า เครื่องกล เครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิต เครื่องมือผลิต เครื่องมือวิทยาศาสตร์ การประปาและการควบคุมยานพาหนะ

ข. ฝ่ายผลิต มีหน้าที่และรับผิดชอบในการจัดสำรองวัตถุดิบและอุปกรณ์ การบรรจุ ผลิตยาสำเร็จรูป ชีววัตถุ เคมีภัณฑ์ เก็บรักษา จำหน่ายสำเร็จรูป และสินค้า อื่น ๆ เพื่อการจำหน่ายแบ่งสายงานออกเป็น 5 กอง คือ

1. งานธุรการฝ่ายผลิต มีหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการของฝ่ายผลิต ออก ใบสั่งผลิต รวบรวมใบสั่งผลิต รวบรวมผลการผลิตของแต่ละแผนก รายงานการผลิต ประจำวันของแต่ละแผนกต่าง ๆ รวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการผลิตของแต่ละแผนก เพื่อนำเสนอผู้บังคับบัญชาตลอดจนดูแลเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแต่งตัว ปฏิบัติงานของพนักงาน เป็นต้น

2. กองเภสัชกรรม¹ มีหน้าที่ดำเนินการผลิตยาประเภทต่าง ๆ ทั้งยาเม็ด ยาน้ำ ยาฉีด และยาตำราหลวง รวมทั้งการบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อส่งให้กองคลังเวชภัณฑ์ ศึกษาคนควาและทดลองผลิตยา พิจารณาปรับปรุงวิธีการผลิต

3. กองเคมี มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการผลิตสารเคมี วัตถุเคมีที่ใช้ในการผลิตทางเภสัชกรรมและใช้ในทางการแพทย์ ทำการทดลองและวิจัยเพื่อผลิตสารเคมีใหม่ ทำการทดลอง วิจัยและพัฒนากระบวนการในการผลิต โดยมุ่งหมายที่จะนำทรัพยากรที่มีในประเทศ เช่น แร่ธาตุ สมุนไพร มาใช้ในการผลิต

4. กองชีววัตถุ มีหน้าที่ผลิตยาประเภทชีววัตถุ(วัคซีนที่ออกซอยด์ เซรุ่ม) รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าและทดสอบกรรมวิธีในการผลิตและปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการผลิตให้เป็นไปตามที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ พิจารณาดำเนินการจัดเตรียมอุปกรณ์ และสิ่งจำเป็นในการศึกษาและการผลิตชีววัตถุ

5. กองคลังเวชภัณฑ์ มีหน้าที่ควบคุมการเก็บรักษาและจ่ายวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตและอุปกรณ์การบรรจุยา รวมทั้งการจัดสำรองไว้ให้พอเพียง ควบคุมการเก็บรักษา การเบิกจ่ายยาและเวชภัณฑ์ที่องค์การฯผลิตได้ และยาสำเร็จรูปต่าง ๆ ที่องค์การฯซื้อมาเพื่อจำหน่าย รวมทั้งการประสานงานกับกองอื่น ๆ เพื่อจัดสำรองยาและเวชภัณฑ์ไว้ในปริมาณที่พอเพียงแก่ความต้องการของตลาด

ค. กองพัฒนาและวิจัย มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาและวิจัยผลิตภัณฑ์ใหม่ขององค์การเภสัชกรรม ทำการวิจัย ทดลอง ค้นคว้า เพื่อหาสูตรยาที่ผลิตใหม่ ปรับปรุงแก้ไขสูตรและวิธีการผลิตยาที่ผลิตอยู่เดิมให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ศึกษาและทดลองกรรมวิธีการผลิตยาให้มีต้นทุนต่ำ เพื่อจำหน่ายในราคาขอมเยาและรักษาคุณภาพของยาให้ได้มาตรฐาน

ง. กองควบคุมคุณภาพ มีหน้าที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ยาสำเร็จรูปและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและถูกต้องได้มาตรฐานการผลิต

¹ "ข่าวสาร", สายสัมพันธ์ จุลสารภายในของสโมสรรองค์การเภสัชกรรม (สิงหาคม 2520) 1.

วิเคราะห์วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต วิเคราะห์อุปกรณ์บรรจุยาในระหว่างกรรมวิธีการผลิต และควบคุมการบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์ขององค์กรฯ ตลอดจนควบคุมมาตรฐานอุปกรณ์ต่าง ๆ

จ. สถานพยาบาล มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจรักษาพยาบาล ปฏิบัติงานในองค์กรฯ

ฉ. สำนักงานผู้อำนวยการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

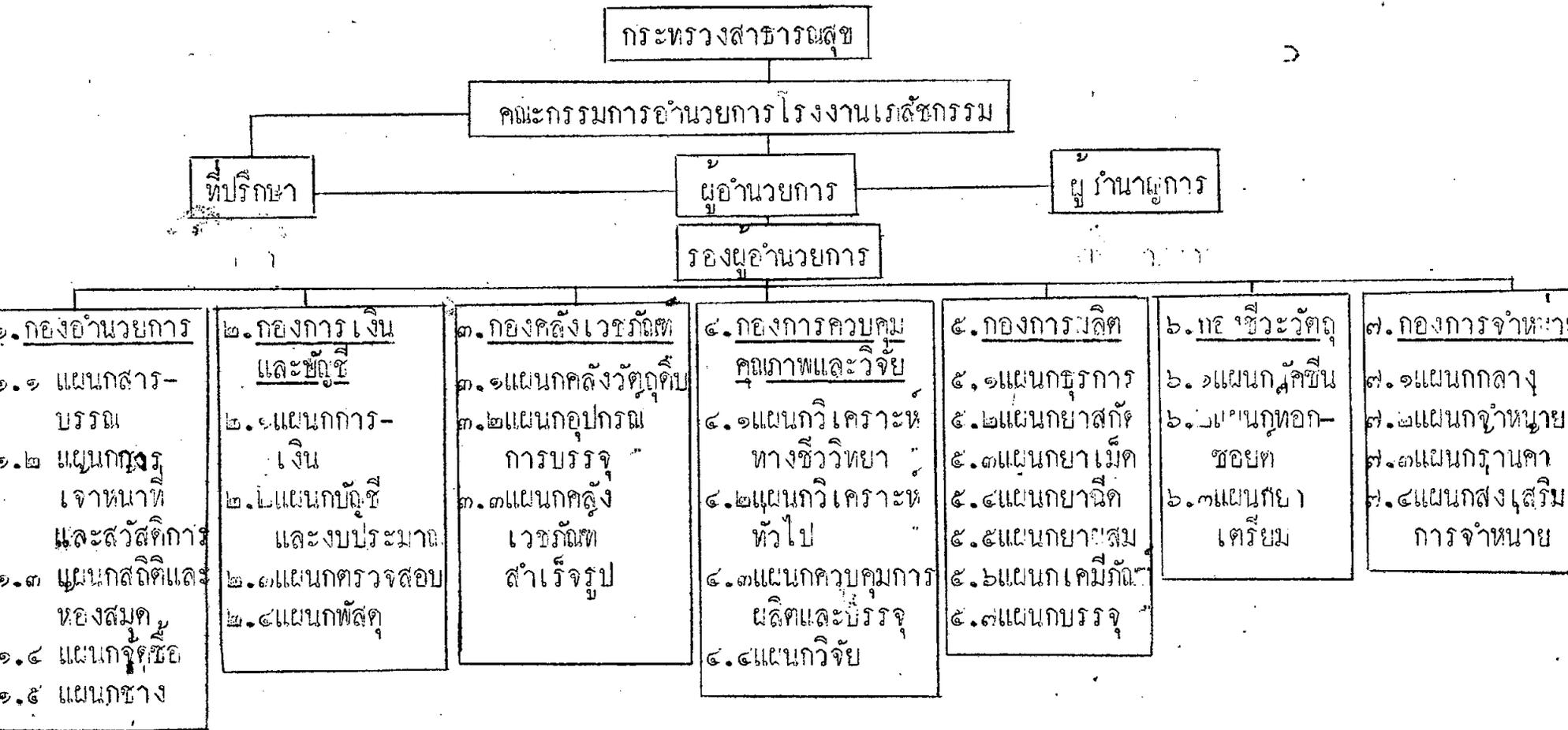
1. งานเลขานุการ ทำหน้าที่รับบันทึกหนังสือ จดหมาย เรื่องต่าง ๆ ที่เสนอเขามายังผู้อำนวยการ สอบถามโต้ตอบจดหมายหรือเอกสาร ติดต่อกับหน่วยงานอื่น เตรียมเอกสารการประชุม รวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาแก้ไข เป็นต้น

2. งานแผนงานและสถิติ มีหน้าที่เก็บข้อมูลและสถิติการผลิต การจำหน่าย รวมทั้งบริการอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการวิจัยและประเมินผลพิจารณาวางแผนผลิตยาและเวชภัณฑ์ประจำเดือน พิจารณาเลิกผลิตยาและเวชภัณฑ์หมดความนิยม ผลิตยาเพิ่มขึ้นใหม่ รวมทั้งปริมาณยาที่จำเป็นต้องผลิตสำรองไว้ ตลอดจนจัดหาวัตถุดิบและอุปกรณ์การบรรจุต่าง ๆ

3. งานนิติการ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานร่วมกับพนักงานอัยการในการดำเนินคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฯ เป็นตัวแทนองค์กรฯ เมื่อมีปัญหาทางกฎหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานในด้านการพิจารณาปรับปรุงคำสั่ง ระเบียบข้อบังคับขององค์กรฯ ให้เหมาะสมกับสมัยและเก็บรวบรวมคำสั่ง เหล่านี้ไว้

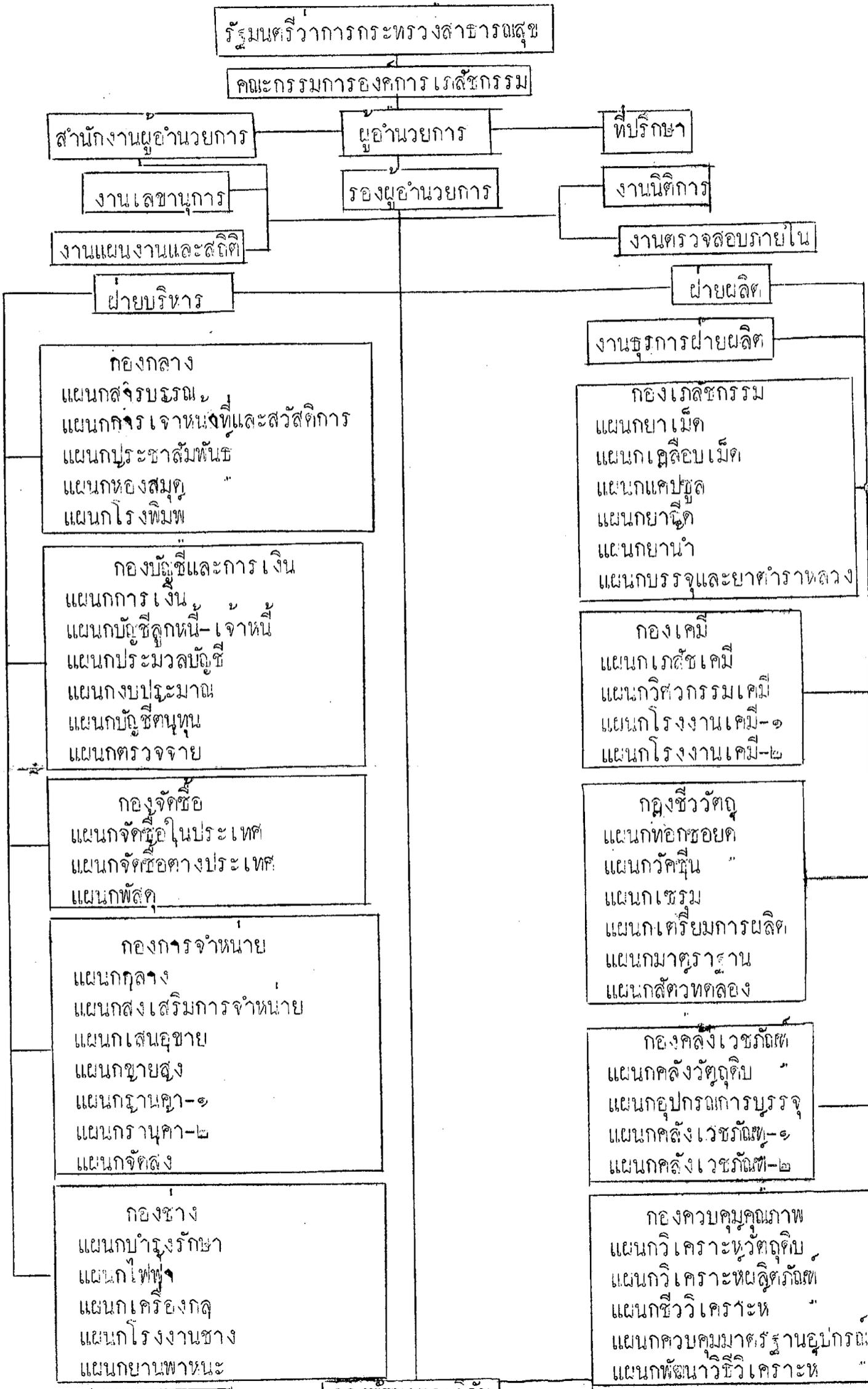
4. งานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้กิจการดำเนินไปโดยเรียบร้อยตามนโยบายตามแผนงาน ระเบียบข้อบังคับและคำสั่ง นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาแก้ไขอุปสรรคในการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานต่าง ๆ

แผนผังการแบ่งส่วนงานของโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข

ที่มา: หนังสือประวัติและการดำเนินงานของโรงงานเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุขและกองโอสถเภสัชกรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และกำเนิดของกรมเภสัชกรรม ๒๕๐๕

ผังการแบ่งส่วนงานขององค์การเภสัชกรรม

ที่พิมพ์: เอกสารของกองกลาง องค์การเภสัชกรรม

การดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรม

การดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรมในด้านการผลิต การเงิน การ
จำหน่ายและการเจ้าหน้าที่ใน พ.ศ. 2522³¹ สรุปได้ดังนี้

1. การผลิต แยกพิจารณาได้ดังนี้

1.1 การพัฒนาและวิจัย มีผลงานดังนี้

- ✓ ก. ทดลองสูตรยาใหม่ | 3 รายการ
- ✓ ข. ผลิตยาใหม่ | 4 รายการ
- ✓ ค. ยายู่ในระหว่างทำการวิจัย | 5 รายการ
- ง. การปรับปรุงและขยายงาน

(1) ค่าครุภัณฑ์เป็นเงิน 2,980 บาท

(2) ค่าเครื่องจักรกลเป็นเงิน 908,000 บาท

1.2 การผลิตเวชภัณฑ์สำหรับป้องกันโรค ผลงานของกองชีววัตถุมีดังนี้

ก. ผลิตวัคซีน ทอกซอยด์ เซรุ่ม และอาหารสัตว์ทดลอง รวม

²/₁₄ ชนิด เป็นมูลค่าทั้งสิ้น 5,054,045 บาท

ข. การปรับปรุงและขยายงาน ดังนี้

(1) ค่าครุภัณฑ์ เป็นเงิน 35,100 บาท

(2) ค่าเครื่องจักรกลเป็นเงิน 779,000 บาท

(3) ค่าสิ่งก่อสร้าง (อาคารกองชีววัตถุ 1 หลัง) เป็นเงิน 2,133,400 บาท

1.3 การผลิตเวชภัณฑ์สำหรับรักษาโรค ผลงานของกองเภสัชกรรมมีดังนี้

ก. ผลิตยารักษาโรค 326 ชนิด

ข. การปรับปรุงและขยายงาน

(1) ค่าครุภัณฑ์เป็นเงิน 83,860 บาท

(2) ค่าเครื่องจักรกลและเครื่องมือวิทยาศาสตร์เป็นเงิน 2,429,450 บาท

(3) ค่าสิ่งก่อสร้าง (อาคารผลิตหลังใหม่และต่อเติมอาคารแผนกบรรจุ) เป็นเงิน 1,200,000 บาท

1.4 การผลิตเคมีภัณฑ์ ผลงานของกองเคมี มีดังนี้

ก. ผลิตเคมีภัณฑ์ 18 ชนิด

ข. ศึกษาโครงการผลิตสารที่ใช้เป็นยา คือ โครงการ Ampicillin Sulfonamides, Vitamine C. และสารเคมี คือ Sorbitol

ค. การปรับปรุงและขยายงาน

(1) ค่าครุภัณฑ์เป็นเงิน 116,010 บาท

(2) ค่ายานพาหนะเป็นเงิน 95,000 บาท

(3) ค่าเครื่องจักรกลเป็นเงิน 8,595,000 บาท

(4) ค่าสิ่งก่อสร้าง (อาคารผลิตภัณฑ์) เป็นเงิน
3,132,000 บาท

1.5 การควบคุมคุณภาพ ผลงานของกองควบคุมคุณภาพมีดังนี้

ก. ตรวจวิเคราะห์วัตถุทั้งหมด 1,389 ตัวอย่าง

ข. ตรวจวิเคราะห์อุปกรณ์การบรรจุทั้งหมด 1,010 ตัวอย่าง

ค. ตรวจวิเคราะห์ยาที่อยู่ระหว่างการผลิตและยาที่ผลิตสำเร็จ

แล้ว 10,830 ตัวอย่าง

ง. การปรับปรุงและขยายงาน

(1) ค่าครุภัณฑ์เป็นเงิน 77,450 บาท

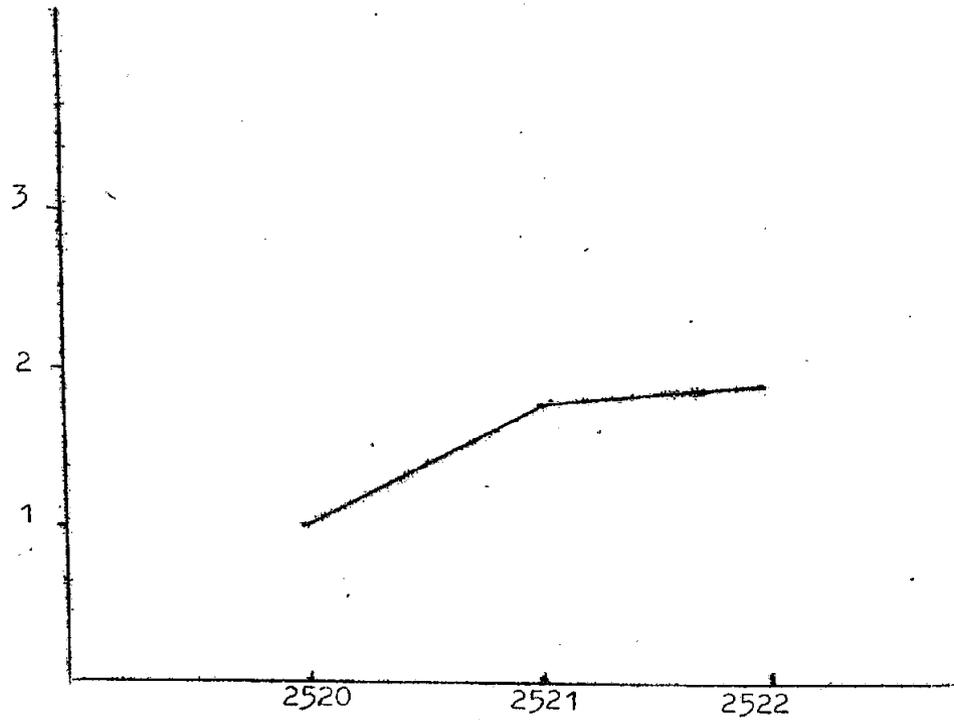
(2) ค่าเครื่องจักรกลเป็นเงิน 799,100 บาท

(3) ค่าสิ่งก่อสร้าง (เพิ่มอาคารกองควบคุมคุณภาพ) เป็นเงิน
2,650,000 บาท

การผลิตเภสัชภัณฑ์ขององค์การเภสัชกรรมนั้นมียอดการผลิตเพิ่มมากขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ถึง 2522 เมื่อพิจารณาจากกราฟแสดงการผลิตในหน้า 18 จะเห็นว่า พ.ศ. 2522 นั้นผลิตเภสัชภัณฑ์ได้มากที่สุด คือ เป็นเงิน 196.40 ล้านบาท

กราฟแสดงการนดิยารักษาโรคขององค์การเภสัชกรรมระหว่าง พ.ศ. 2520-2522

จำนวนเงิน (ล้านบาท)

อัตราส่วน : 1 ของ 100 ล้านบาท

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2522 หน้า 14

18
~~48/107~~

2. การเงิน แยกพิจารณาได้ดังนี้

2.1 การเงินมีดังนี้

- ก. กระแสเงินทุนหมุนเวียนเข้า 1,804,041,161.80 บาท
- ข. กระแสเงินทุนหมุนเวียนออก 1,727,276,984.19 บาท

2.2 การบัญชีมีดังนี้

ก. บัญชีลูกหนี้ แบ่งเป็น

- (1) หน่วยราชการ เทศบาลและองค์การส่วนกลาง 286 ราย
- (2) หน่วยราชการ เทศบาลและองค์การส่วนภูมิภาค 3,288 ราย
- (3) บริษัท ห้างร้านเอกชน 396 ราย

ข. บัญชีเจ้าหนี้มีดังนี้

- (1) หน่วยราชการและองค์การส่วนกลาง 16 ราย
- (2) บริษัท ห้างร้านเอกชน 396 ราย

ค. บัญชีต้นทุน ทำการคำนวณราคาต้นทุนสิ่งของที่ซื้อจากต่างประเทศ คือ

- (1) เครื่องจักรกล 35 ราย
- (2) วัสดุคืบ 215 ราย
- (3) เวชภัณฑ์สำเร็จรูป 15 ราย
- (4) อุปกรณ์การบรรจุ 14 ราย

2.3 การปรับปรุงและขยายงาน

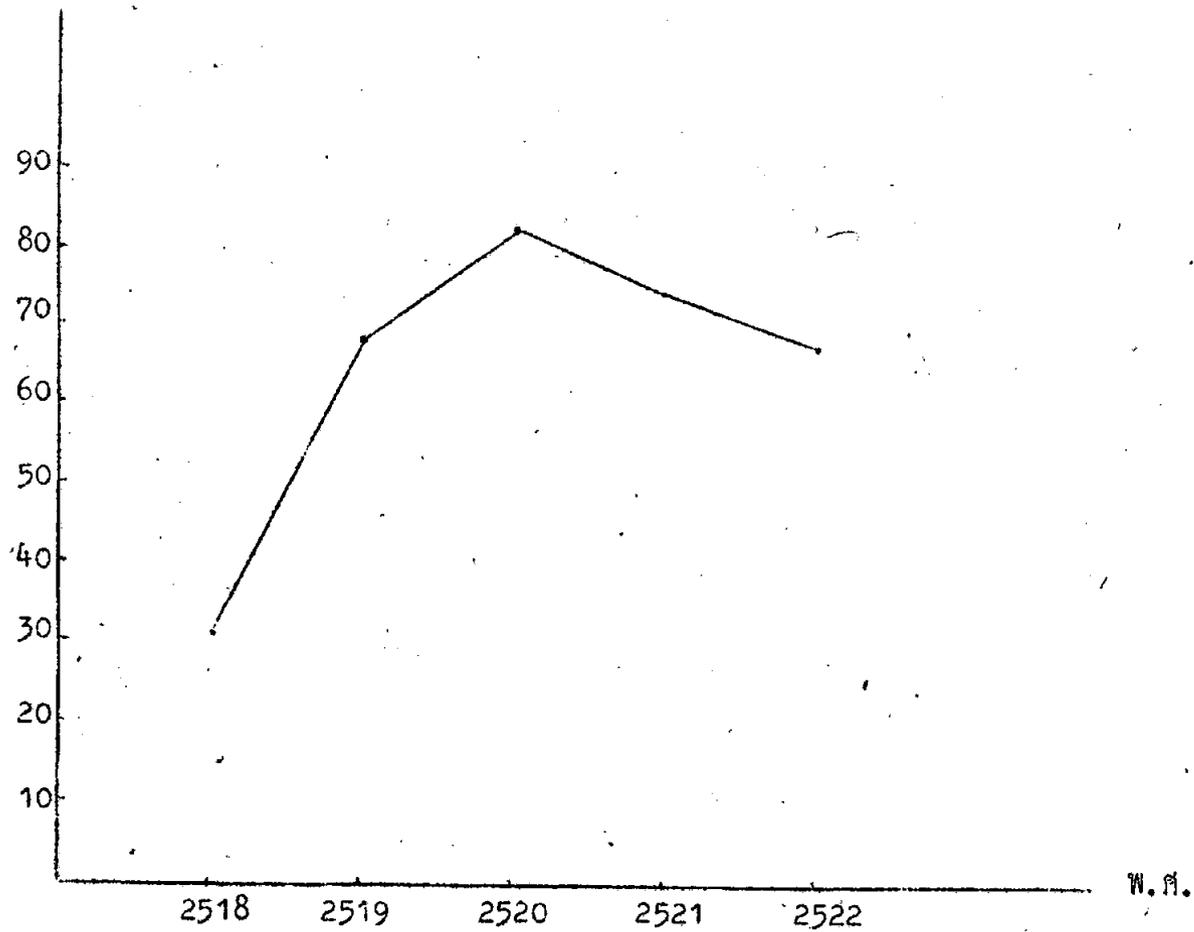
- ก. ค่าครุภัณฑ์ เป็นเงิน 36,210 บาท
- ข. ค่ายานพาหนะเป็นเงิน 170,000 บาท
- ค. ค่าเครื่องจักรกลเป็นเงิน 68,400 บาท

งบดุลและงบกำไรขาดทุนแสดงไว้ในภาคผนวก ค

การดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรมมีกำไรทุกปี เมื่อพิจารณาจากกราฟ
แสดงยอดกำไรสุทธิขององค์การเภสัชกรรมในหน้า 20 จะเห็นได้ความนับตั้งแต่พ.ศ. 2518
ถึง 2522 มียอดกำไรสุทธิทุกปีและในปีพ.ศ. 2520 มีกำไรสุทธิมากที่สุด คือ 87.89 ล้านบาท

กราฟแสดงยอดกำไรสุทธิขององค์การเภสัชกรรมระหว่างพ.ศ. 2518-2522

กำไรสุทธิ (ล้านบาท)

อัตราส่วน : 1 ของต่อ 10 ล้านบาท

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2522 หน้า 13

3. การจำหน่าย แยกพิจารณาได้ดังนี้

3.1 การส่งเสริมการจำหน่าย ผลงานของแผนกส่งเสริมการจำหน่ายมีดังนี้

ก. การโฆษณา มีดังนี้

- (1) โฆษณาทางวารสารต่าง ๆ รวม 99 ฉบับ
- (2) โฆษณาทางสถานีวิทยุ ส.ท.ร. 3 ภูเก็ต

ข. การประชาสัมพันธ์ มีดังนี้

- (1) งานแสดงสินค้าเผยแพร่ยาตำราหลวงในงานประจำปีจังหวัดอุดรธานี
- (2) งานนิทรรศการสาธารณสุขที่จังหวัดตราด
- (3) งานสัปดาห์สินค้าราคาถูก ณ ศูนย์พาณิชย์กรรม กทม
- (4) งานนิทรรศการสมุนไพรแห่งประเทศไทยที่เอ.ยู.เอ
- (5) งานกัณฑ์พฤษภที่โรงพยาบาลนครราชสีมา
- (6) งานกาชาดที่จังหวัดปราจีนบุรี
- (7) งานโรตารีบาซาร์ที่จังหวัดน่าน
- (8) งานสัปดาห์สินค้าราคาถูกที่หอประชุมจุฬาฯ

ค. การสัมมนาและการฝึกอบรม จัดให้มีการสัมมนาร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ขององค์การเภสัชกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขายกับตัวแทนจำหน่ายขององค์การเภสัชกรรมประจำจังหวัดต่าง ๆ เพื่ออภิปรายผลงานและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ง. อุปกรณ์การขาย มีดังนี้

- (1) จัดหาตัวอย่างยาให้เจ้าหน้าที่แผนกเสนอขาย
- (2) ส่งตัวอย่างยาที่ผลิตใหม่แนะนำให้ลูกค้า
- (3) ทำเอกสารเกี่ยวกับยา
- (4) จัดส่งเอกสารเกี่ยวกับยาให้ลูกค้า

จ. การออกแบบผลิตภัณฑ์และแบบโฆษณา ได้ปรับปรุงออกแบบผลิตภัณฑ์โดยจัดทำตลอดปี เช่น แบบโฆษณา สลากยา กลองบรรจุน้ำยา เป็นต้น

ฉ. การวิจัยตลาดและประเมินผล ส่งพนักงานออกไปพบลูกค้าเพื่อรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและได้จัดทำผลการดำเนินงานและประเมินผลการขายประจำปี

3.2 การติดต่อเพื่อเสนอขายกับลูกค้า โดยแผนกเสนอขายได้ทำการติดต่อกับลูกค้าในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

3.3 การจำหน่ายมีผลงานดังนี้

ก. การจำหน่ายปลีกดำเนินการโดยแผนกรุ่นค้า มียอดการจำหน่าย 54,699,065 บาท

ข. การจำหน่ายส่งดำเนินการโดยแผนกกลางและแผนกขายส่ง แบ่งการจำหน่ายดังนี้

- (1) หน่วยราชการในส่วนกลาง 7,509 ครั้ง
- (2) หน่วยราชการในส่วนภูมิภาค 3,637 ครั้ง
- (3) โรงพยาบาล(จังหวัด)ส่วนภูมิภาค 3,644 ครั้ง
- (4) ห้างร้านเอกชนในส่วนกลาง 4,103 ครั้ง
- (5) ห้างร้านเอกชนในส่วนภูมิภาค 620 ครั้ง

3.4 การจัดส่งดำเนินการโดยแผนกจัดส่งมีดังนี้

ก. ส่วนกลางจัดส่งโดยยานพาหนะขององค์การเภสัชกรรมเอง ในเขต กทม. นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม และปทุมธานี

ข. ส่วนภูมิภาคจัดส่งโดยองค์การร.ส.พ. การรถไฟแห่งประเทศไทย บริษัทเดินอากาศไทย บริษัทเอกชนและโดยรถยนต์ขององค์การเภสัชกรรมเอง

3.5 การเปิดสินเชื่อให้แก่ลูกค้ามีดังนี้

ก. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 72 แห่ง เป็นเงิน 270,000 บาท

ข. โรงพยาบาล อำเภอ และศูนย์การแพทย์อนามัย 310 แห่งเป็นเงิน 5,565,000 บาท

ค. สถานีอนามัย 3,355 แห่ง เป็นเงิน 8,387,500 บาท

ง. สำนักงานผดุงครรภ์ 1,719 แห่ง เป็นเงิน 1,719,000 บาท

รวม 5,458 แห่ง เป็นเงิน 15,941,500 บาท

3.6 ผลการจำหน่ายทั้งหมด ในพ.ศ. 2522 มีดังนี้

ก. ยอดจำหน่ายรวมทั้งสิ้น 790 ล้านบาท แยกเป็น

- (1) จำหน่ายให้หน่วยราชการและองค์การของรัฐร้อยละ 91.1 เป็นเงิน 720.4 ล้านบาท
- (2) จำหน่ายให้บริษัทห้างร้านเอกชนและประชาชนร้อยละ 8.9 เป็นเงิน 69.6 ล้านบาท

ข. ยอดจำหน่ายแยกประเภทดังนี้

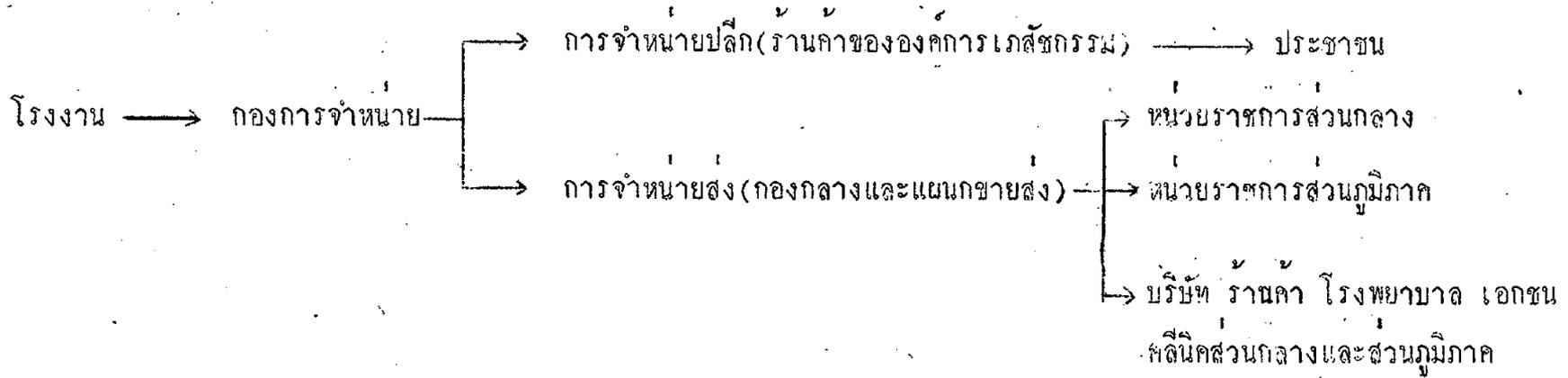
- (1) จำหน่ายเวชภัณฑ์ที่องค์การเภสัชภัณฑ์ผลิตเองร้อยละ 31.6 เป็นเงิน 234.8 ล้านบาท
- (2) จำหน่ายเวชภัณฑ์อื่น (ยาของบริษัทเอกชนที่ขายผ่านองค์การเภสัชกรรม) ร้อยละ 68.4 เป็นเงิน 555.1 ล้านบาท

3.7 การปรับปรุงและขยายงาน

- ก. ค่าครุภัณฑ์ เป็นเงิน 238.885 บาท
- ข. ค่าเครื่องจักรกลเป็นเงิน 346,710 บาท
- ค. ค่าสิ่งก่อสร้าง (ต่อเติมอาคารแผนกจัดส่ง 1 หลัง) เป็นเงิน 1,660,000 บาท

การจำหน่ายเวชภัณฑ์ขององค์การเภสัชกรรมนั้น จะขายผ่านร้านค้าปลีกขององค์การเภสัชกรรม ปัจจุบันมี 3 แห่งด้วยกัน คือ แผนกร้านค้า 1 (สถานบริการเภสัชกรรมยศเส ถนนบำรุงเมือง) แผนกร้านค้า 2 (สถานบริการเภสัชกรรมพญาไท ถนนพระราม 6) และแผนกร้านค้า 3 (สถานบริการเภสัชกรรมจรัสสินีทางศน์ง์ธนบุรี) ทั้ง 3 แห่งนี้เป็นร้านค้าปลีกขององค์การเภสัชกรรม จำหน่ายโดยตรงให้กับประชาชน ส่วนการจำหน่ายส่งนั้นเป็นความรับผิดชอบของกองกลางและแผนกขายส่ง ทำการจำหน่ายให้แกหน่วยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค บริษัทร้านค้าโรงพยาบาลเอกชน คลินิก ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังแผนภูมิที่แสดงไว้ในหน้า 24

* แสดงของทางการจำหน่ายขององค์การเภสัชกรรม

ที่มา : กองการจำหน่าย องค์การเภสัชกรรม

4. การเจ้าหน้าที่ ดำเนินงานโดยแผนกการเจ้าหน้าที่ แยกพิจารณา ดังนี้

4.1 ผลการปฏิบัติงานมีดังนี้

- (1) จัดทำเรื่องการบรรจุแต่งตั้งและการออกจากงานของพนักงาน และลูกจ้าง 127 ราย
- (2) จัดทำทะเบียนประวัติและลูกจ้างประจำ 103 ราย
- (3) จัดทำทะเบียนลูกจ้างตามผลงาน 70 ราย
- (4) จัดทำบัตรประจำตัวพนักงาน 154 ราย
- (5) จัดทำการเปลี่ยนชื่อสกุลของพนักงาน 32 ราย
- (6) จัดทำในการขออนุมัติจ่ายเงินบำเหน็จแก่พนักงาน 12 ราย
- (7) จัดทำในเรื่องการสมัครเป็นสมาชิกพนักงานกระทรวงสาธารณสุข 8 ราย
- (8) จัดทำในเรื่องการให้พนักงานกู้เงินสินเชื่อเพื่อส่งเคราะห์ ข้าราชการจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด 36 ราย
- (9) จัดทำในเรื่องการจ่ายเงินช่วยเหลือบุตรพนักงาน 28 ราย
- (10) จัดทำในเรื่องการลาอุปสมบทของพนักงาน 18 ราย
- (11) จัดทำให้พนักงานตรวจโรคปกติโดยการเอกซเรย์ 1,012 ราย
- (12) จัดทำในเรื่องการรักษาพยาบาล 56 ราย
- (13) จัดทำเกี่ยวกับการอุปสมบทของพนักงานและการกุศล 26 ราย
- (14) จัดทำเกี่ยวกับการช่วยเหลือสมาชิก ชม. องค์การเภสัชกรรม 12 ราย
- (15) จัดทำเกี่ยวกับการรับรองและการประชุมต่าง ๆ 178 ราย
- (16) จัดประชุมนิเทศน์พนักงานและลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุใหม่
- (17) จัดทำรายงานประจำเดือนเรื่องการลาป่วย ลากิจ และมาสาย ของพนักงาน
- (18) จัดดำเนินการสอบพนักงานและลูกจ้าง
- (19) จัดทำเรื่องการจ่ายเบี้ยเลี้ยงปฏิบัติงาน
- (20) จัดทำรายงานการเข้าออกบริเวณองค์การเภสัชกรรมของพนักงาน

(21) จัดทำรายงานการใช้น้ำมันเบนซินและน้ำมันเครื่องของรถยนต์
แต่ละคันประจำเดือน 12 ราย

(22) จัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยในบริเวณองค์การเกษตรกรรม

(23) จัดดูแลการปลูกต้นไม้ ทำสวน ทำความสะอาดบริเวณองค์การฯ

4.2 รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนและประเภทของพนักงานและลูกจ้าง
เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2522 ดังนี้

<u>พนักงาน</u>	<u>จำนวน(คน)</u>
(1) แพทย์	1
(2) เกษีกร	81
(3) นักเคมี	10
(4) นักชีววิทยา	5
(5) สัตวแพทย์	2
(6) วิศวกร	4
(7) นักบัญชีและพาณิชย์	15
(8) นักกฎหมาย	5
(9) นักบริหารธุรกิจ	1
(10) นักศึกษาศาสตร์บัณฑิต	1
(11) พยาบาล	8
(12) อาชีวะชั้นสูง	6
(13) อาชีวะศึกษา	116
(14) เติวเข้มอุดมหรือเทียบเท่า	5
(15) ม.ศ. 3	467
(16) ต่ำกว่า ม.ศ. 3	<u>130</u>
รวม	<u>857</u>

พนักงานที่ได้รับการบรรจุ	857	คน
ลูกจ้างประจำ	51	คน
ลูกจ้างตามผลงาน	180	คน
ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน	<u>13</u>	คน
รวม	<u>1,101</u>	คน
เพศชาย	564	คน
เพศหญิง	537	คน

ปัจจุบันจำนวนพนักงานขององค์การ เกสซ์กรรมมีมากและองค์การ เกสซ์กรรมมีการขยายงานด้านต่าง ๆ และมีกำไรทุกปีจึงสมควรให้มีการปรับปรุง แผนกการเจ้าหน้าที่ โดยยกฐานะเป็นกองการเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะมีผลให้การปฏิบัติงานของพนักงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น.